

F a r d o s Béla elnök: Ki kíván még hozzászólni? Kardos elvtárs kíván hozzászólni.

K a r d o s : Kedves Kartársak! A zenéhez szeretnék néhány szót fűzni, amennyiben mindanben osztom Tamási véleményét. Valóban igen jelentős haladást jelent ez az operett a magyar operett fejlődésében, a felszabadulás óta megindult fejlődésében, vagy a jóval később: ~~1945-ös~~ a mai korban megért fejlődésében.

Szeretném hangsúlyozni, mik azok az érdemek, amelyekre való tekintettel Tamási elvtárs igen helyesen azt mondotta, hogy bizonyos tekintetben valósággal példátmutató ez a zene. Én ott látom egyik fő érdemét, hogy a stílus tisztázódását meglehetősen nagy mértékben előmozdította. Mi zenészek és valószínűleg nemcsak zenészek, hanem mindenki, aki itt van, tudjuk, hogy új korszakban élünk és fejlődésünk a legnehezebben mozgott éppen a zene területén, ahol annyira ősök nélkül, annyira minták nélkül, példák nélkül állunk, hiszen minden más már, mint ami eddig volt. Ha nem is volt természetesen minden rossz a régiben, hiszen sok jó is volt a régi zenében, de ez nem olyan, ami ma használható lenne, különösen ha azt a követelményt is meggondoljuk, hogy nezeti legyen formájában, tartalmában pedig szocialista, mint amilyen - tudjuk - a mai művészet. Az a nehéz az operett területén, hogy hagyományos műfajok vannak és páros ütemek, keringők vannak, tangó szerű megoldások, foxtrott-szerű, polkaszerű ritmikák. Ezeknek hagyományos eredetük van és most az a probléma, hogy ezt hogyan lehet összeegyeztetni a magyar intencióval?

Ez az a terület, amelyen Kerekes János nagyon szép utat mutatott. Utalok például arra a keringőre /néhány taktus^t~~kan~~ elénekel/, amelyben az ember izzig-vérig keringőt hall, de amelyben magyar ritmika esendül fel, ~~és~~ amelyben magyar dallamfordulat van. Ugyanez mondható az egyik szerelmi duettől is, amely megismétlődik. Azonban ez a rokonsága a magyar népzenevel, vagy pedig a muzsika magyar népi törekvése nem teszi falusi hangulatúvá, csak ott, ahol éppen akarja, azon az egy ponton. A Horthy-korszakban és később is voltak u.n. magyaros fox-trottok, vagy pedig gyártottak utszéli, városi, elfajult cigánynótákat, - a cigányok ne sértődjenek meg. De ezek izzig-végig magyarokká nem váltak. A zenének tehát ez az egyik érdeme.

Másik érdeme az, hogy nagyon sok magyaros, friss száma van. Ezek melódiája színvonalban felfelé kerekedik az elmúlt korszak alkotásainak.

Hallottunk sok kifogást a nézőtéren és hallottunk kifogást a könnyűzene-szerzők részéről is, hogy a zenében nincsenek fülbemászó számok, amelyek pillanatok alatt megfogják az embereket. Én ezt csak részben utasítom el. Valóban helyes, hogy nincsenek meg azok a nyálás, vagy még csunyább kifejezéssel jelzett dallamok, azok az u.n. erotizált dallamok, viszont magam is mondom, hogy nem ártott volna, ha a zenében több olyan fülbemászó zenei melódia lenne. /Elénekel néhány taktust./ Ilyen kellene még egy néhány, ez a leg-sikerültebb.

A hangszerelés is friss és színes. Találkoztunk olyan gyakorlattal, amely a régi operettekben alakult ki, amit esetleg hibáztathatnak. Én azonban ~~én~~ nem tartom hibásnak azt, hogy az énekszám után kapcsolódik a táncszám más hangnemben, gyorsabban, bizonyos ritmuseltolással, kissé szinkopás~~szint~~an ismétlődik meg a táncszám. Én ezt nem tartom helytelennek, dacára annak, hogy ez az

elmúlt korszakban fejlődött ki, semmiestre sem dekadens, hanem éppen üditően, frissen hat. Viszont az az átvezető muzsika, amely a pánikhoz vezet, helyénvaló volt. Rendkívüli vidám, olyan, mint-ha nem történt volna semmi. Szóval ha ebből a zenéből - bizonyos feszültséget belevive, akár harmóniával, akár ritmikával - alakult volna olyan közzene, azt a feszültséget, amelyet érzünk a nézőtéren kifejezte volna, szerintem ez jó lett volna.

A harmónia kérdésében sok tekintetben ~~egyetérttek~~, bizonyos tekintetben pedig nem értek egyet. Egyetértéssel, hogy itt sem tartották meg az elmúlt korszak túlerőtízált hangzatait, ~~mina-hangzatait~~, és nagyon helyes, ~~hogy viszont~~ ^{lett volna} ha egy kicsit újított volna, eltávozott volna a XIX. század ritmizáló harmóniájától. Ezt jó néven vettem volna.

Bár mint zenész szólalok fel, azért nem állom meg, hogy ~~ne~~ mondjam el a véleményemet a szövegről, a dalról, amelyet kitünőnek tartok, s itt kiemelem azt, amit Vámos elvtárs is kiemelet, hogy nemcsak fehér-fekete alakok vannak, hanem vannak a darabban kevésbé kifejlődött pozitív alakok is, akikről nem is tudjuk, hogy mennyire válhatnak pozitívvá és csak később válnak azzá. Ez mindenesetre óriási érdem. Ez ~~mindenesetre~~ élethűvé tesz a jellemeket. Valóban ez az első magyar operett az utóbbi években, amelyben csakugyan benneélünk és csakugyan érezzük, hogy a mindennapi élet, a mi küzdelmeink világa van a darab mögött.

Nem egyezem meg Vámos elvtárssal a Cyrano-kérdésben. ~~En~~ ezt valóban betétnek érzem. Ezt feleslegesnek tartom - és az arisztokratizmus ~~vágyát~~ ^{di} is magamra veszem. Nem érzem semmiféle indokoltságát sem a jellemből, sem a cselekményből. Ha úgy lett volna, hogy ez ~~a~~ Latabár régi vágya, akkor inkább indokolt lett volna, de így nem a jellemből, vagy a cselekményből folyik, ez

csak öncélu burleszk. Elképzelhető ugyan, hogy ilyen dolgokat üzemi színészek, munkásszínjátszók előadnak, de ez az ennyire képtelen paródia engem inkább bosszantott.

Hogy az egyes színészekről el voltam ragadtatva, a rendezéstől is, a magam kevéssé szakértői szemével, - egy pár dologban Vámos elvtárs meggyőzött ugyan, de én csak a legnagyobb elismerésemet és köszönetemet tudom kifejezni az előadásért. A darabot gyönyörködtetőnek, népművelőnek tartom, majdnem túlzott kifejezésre ragadtatom magamat, amikor összehasonlítom a szemináriummal mondván, hogy kiegészíti a szemináriumot, és sok elvtárs vagy pártonkívüli, aki ezt a darabot megnézi, ezt a darabot a szeminárium szempontjából is fel fogja használni. /Taps./